EUROOPA PARLAMENT

2004 *2009*

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Õiguskomisjon

KAVA

Ühine avalik kuulamine

LIBE ja JURI komisjon

teemal

Euroopa tsiviilõigusalane koostöö – Ülalpidamiskohustused – Abielulahutus ja lahuselu

Teisipäev, 11. september 2007

10.00–12.30
15.00–18.30

Paul-Henri Spaaki hoone (PHS) – ruum: 5B001

Brüssel

I OSA

ÜLALPIDAMISKOHUSTUSED

SISSEJUHATUS

Euroopa Liidus puudub praegu ühtne ja ühtlustatud ülalpidamisalaste otsuste tunnustamise ja täitmise süsteem. Juba Euroopa Ülemkogu Tamperes tehtud järeldustes nõuti, et tuleb kehtestada spetsiaalne ühine menetluskord ülalpidamiskohustusi käsitlevate piiriüleste vaidluste lahendamise lihtsustamiseks ja kiirendamiseks ning paluti kõrvaldada sellised vahepealsed meetmed, mida on vaja ühes liikmesriigis teise liikmesriigi poolt langetatud kohtuotsuse tunnustamiseks ja täitmiseks. Ka 30. novembril 2000. aastal vastu võetud tsiviilasjade vastastikuse tunnustamise programmis[1] nõutakse näiteks välisriigi kohtuotsuse täideviimise menetluse kaotamist ülalpidamiskohustust käsitlevates asjades. Antud programmi olulisust kinnitas Euroopa Ülemkogu veel kord 2004. aasta novembris Haagi programmiga, millele järgnes ühine tegevuskava, millega Haagi programm sai väljenduse konkreetsetes meetmetes ja milles mainitakse ühe küsimusena ülalpidamiskohustusi. Seetõttu esitas komisjon 15. detsembril 2005. aastal ettepaneku võtta vastu määrus kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes[2].

Ettepaneku põhiseesmärk on kaotada õiguslikud tõkked, mis takistavad elatusrahade sissenõudmist teises liikmesriigis elavalt kodanikult. *Määruse eesmärk on kiire ja (tavaliselt) tasuta elatusrahade sissenõudmine*. Siseturu arenemisega on inimeste piiriülene liikumine märkimisväärselt suurenenud ning samal ajal on kasvanud ka probleemid, mis võivad ohustada ümberasujate partnereid, seda eriti uutes liikmesriikides, kelle kodanikel on isikute vaba liikumise õigused. Samal ajal suureneb abielulahutuste ja lahuselu osakaal kogu Euroopa Liidus.

Valmistades ette Euroopa Parlamendi seisukohta määruse eelnõu kohta, jälgitakse hoolikalt Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi tööd ning selle kehtestatud sätted peaksid olema ELi teksti suhtes järjepidevad ja kooskõlas. Raportöörid soovivad siiski rõhutada, et nende arvamuse kohaselt vajab EL samal ajal kõnealust küsimust käsitlevat määrust. Arvestades elatusrahade sissenõudmisega seotud probleemide ulatust ja nende kalduvust suurenemisele, on selge, et EL vajab mehhanismi, et tegelda tõhusalt nimetatud probleemidega.

Ettepanekus käsitletakse kaasaegse ühiskonna tegelikku vajadust, nimelt vajadust parandada õigustatud isikute olukorda, sest antud juhul on peamiselt tegemist lastega. Üha suurenev lahus elavate paaride arv, millele lisandub suurenenud liikuvus Euroopa Liidus, toob paratamatult kaasa piiriüleste elatusrahadega seotud vaidluste suurenemise. Tõhusam elatusrahade sissenõudmise viis parandab seega paljude laste elamis- ja haridustingimusi. Ettepanek teeb õigustatud isiku jaoks lihtsamaks elatusrahade sissenõudmise probleemiga tegelevasse pädevasse kohtusse pöördumise. Kui kord otsus on tehtud, võetakse tarvitusele abinõud, et tagada selle automaatne, edasiste formaalsusteta tunnustamine kõigis

[1] EÜT C 12, 15.1.2001.
[2] KOM(2005) 649 lõplik

liikmesriikides. Suur erinevus seisnebki selles, et nüüd saab õigustatud isik kodanikuõiguste nõudmisel kasu uuest määrusest.

10.00–10.25
AVAMINE

– **Jean-Marie CAVADA**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees (5 min)

– **Genowefa GRABOWSKA,** raportöör ülalpidamiskohustuste küsimustes (10 min)

– Diana WALLIS, arvamuse koostaja ülalpidamiskohustuste küsimustes (10 min)

10.25–11.35
I ISTUNG

HETKESEIS

Esimese istungi eesmärk on tutvustada ülalpidamiskohustuste alast hetkeolukorda õiguslikust vaatepunktist. Siin tegeldakse järgmiste küsimustega. Milline eesmärk on ettepanekul võtta vastu ülalpidamiskohustusi käsitlev määrus ja millised on selle põhisätted? Kuidas on määruse eelnõu seotud Haagi konverentsi raamistikuga, milliseid paralleele võib leida ja millised on erinevused?

Õiguslik raamistik

Ettepaneku kõige olulisemaid punkte käsitleva ettekandega esineb Euroopa Komisjoni esindaja **Karen VANDEKERCKHOVE** (10 min)

Hetkeolukorda nõukogus ja eesseisvaid arenguid käsitleva ettekandega esineb nõukogu tsiviilõiguse (ülalpidamiskohustused) komitee esimees **Paulo GUERRA** (10 min)

Ülalpidamiskohustustega seotud teabe vahetamisel isikuandmete kaitset käsitleva ettekandega esineb Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja **Joaquin BAYO DELGADO** (10 min)

Haagi konverentsiga seonduvaid arenguid käsitleva ettekandega esineb **professor William DUNCAN** Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsist (10 min)

Ülalpidamiskohustusi käsitleva ettepaneku ja Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi raames tehtud töö vahelist seost käsitleva ettekandega esineb Milano Ülikooli **professor Stefania BARIATTI** (10 min)

Arutelu (20 min)

11.35–12.30
II ISTUNG

TEGELIK OLUKORD

II istungil keskendutakse ülalpidamiskohustuste valdkonnas valitsevale tegelikule olukorrale Kahjuks ei pöörata paljudel juhtudel ülalpidamiskohustuste nõudeid täitmisele. Tundub, et isikud, kellel lasub elatusraha maksmise kohustus, teevad mõnikord kõik, et seda vältida. Teisest küljest aga elavad õigustatud isikud sageli väga halbades tingimustes ning neil ei ole toimetulekuks piisavalt raha. Selliste probleemide lahendamine on veelgi raskem, kui võlgnik elab välismaal.

Ülalpidamiskohustuste praktilisi probleeme käsitleva ettekandega esineb ülalpidamiskohustuste nõuetega tegeleva Poola VVO esindaja **Beate MIRSKA** (10 min)

Ettekandega esineb **elatusrahade sissenõudmise probleemidega** isikuid esindav jurist **Anna SZUL-SZYWALA** (10 min)

Ettekandega esineb Inglismaa ja Walesi Õigusseltsi (*Law Society of England and Wales*) esindaja ja perekonnaõigusega tegelevate juristide Londoni ühenduse *Resolution* vanemliige **Andrea WOELKE** (10 min)

Arutelu (25 min)

12.30–15.00 lõuna

II OSA

ABIELULAHUTUS JA LAHUSELU

SISSEJUHATUS

Kodanike üha suurenev liikuvus Euroopa Liidus on kaasa toonud suurema „rahvusvaheliste" abielude arvu, kus abikaasad on erinevatest rahvustest, elavad erinevates liikmesriikides või liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole. Kui „rahvusvaheline" paar otsustab abielu lahutada, võidakse rakendada erinevaid seadusi.

Kuni praeguseni kehtivad abielu lahutada soovivale „rahvusvahelisele" paarile määruse (EÜ) nr 2201/2003 (tuntud kui „Brüssel II(a)" või „Brüssel II bis") kohtualluvust käsitlevad normid, mille kohaselt võivad abikaasad valida erinevate kohtualluvuse kriteeriumide vahel. Pärast lahutusmenetluse algatamist liikmesriigi kohtus määratakse kohaldatav õigus vastavalt

riiklikele kollisiooninormidele. Tuleb välja, et nimetatud riiklikud normid on äärmiselt erinevad.

Õigusliku ebamäärasuse ja etteennustamatuse vältimiseks ning kiiresti kohtu poole pöördumise võimaldamiseks esitas Euroopa Komisjon ettepaneku nimetatud puuduste kõrvaldamiseks, luues muu hulgas pooltele võimaluse valida kohus ja kohaldatav õigus vastastikusel kokkuleppel.

Võimalus valida kohus ja kohaldatav õigus tähendaks ilmselt tõhusamat tegutsemist ja eeliseid abikaasadele, kes selles ühisele arvamusele jõuavad. Samas võivad sellel olla ka negatiivsed tagajärjed, seda eriti „kaitsetumatele osapooltele". Seminaril käsitletakse küsimust, kuidas tagada, et mõlemad osapooled oleksid täielikult teadlikud kohtu ja kohaldatava õiguse valiku suhtes langetatava otsuse tagajärgedest.

Lisaks sellele tuleks tähelepanu pöörata olukordadele, kus abikaasad ei jõua kokkuleppele. Selles suhtes keskendub seminar kohaldatava õiguse valikukriteeriumidele kokkuleppe puudumise korral.

„Brüssel II(a)" näeb ette iga liikmesriigis langetatud kohtuotsuse eeldusliku tunnustamise. Kõnealune määrus käsitleb aga mitmeid mittetunnustamise aluseid. Üks neist, mis on kaasatud ka uude ettepanekusse, on avaliku korra klausel. Seminaril käsitletakse nimetatud avaliku korra klausli rolli abielulahutuse ja lahuselu menetlustes.

15.00–15.20
AVAMINE

– Evelyne GEBHARDT, raportöör abielulahutuse ja lahuselu küsimustes (10 min)

– Carlo CASINI, arvamuse koostaja abielulahutuse ja lahuselu küsimustes (10 min)

15.20–15.55
III ISTUNG

HETKESEIS

Kõnealune istung keskendub hetkeolukorra puudustele abieluasjades ning ettepanekus pakutavatele võimalikele lahendustele.

Lisaks sellele tuuakse välja spetsiifilised õigusprobleemid, eelkõige käsitletakse olukordi, kus lahutada soovivad pooled ei jõua kokkuleppele. Ettepaneku peamine mõte on tagada tugev seos mõlema osapoole ning kohtualluvuse ja kohaldatava õiguse vahel. Istungi eesmärk on arutleda teemal, kuidas tagada kõnealuse seose olemasolu, säilitades samas vajaliku paindlikkuse ja juurdepääsu kohtule. Kas kriteeriumid peaksid olema alternatiivsed või hierarhilised? Kui hierarhilised, siis missugune peaks olema nende järjekord?

Võttes arvesse erinevate õigussüsteemide vahelisi erinevusi ning erinevaid traditsioone, näeb ettepanek ette avaliku korra klausli. Käesoleval istungil käsitletakse avaliku korra klausli rolli vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järkjärgulise kehtestamise raames.

Ettepaneku kõige olulisemaid punkte käsitleva ettekandega esineb Euroopa Komisjoni esindaja **Olivier TELL** (10 min)

Hetkeolukorda nõukogus ja eesseisvaid arenguid käsitleva ettekandega esineb nõukogu tsiviilõiguse komitee (Rooma III konventsioon) esimees **Helena BOLIEIRO** (10 min)

Kohaldatava õiguse ja pädeva kohtu valimise kriteeriumeid käsitleva ettekandega esineb Milano ülikooli **professor Bruno NASCIMBENE** (10 min)

Ülalpidamiskohustusi ning abielulahutust ja lahuselu käsitleva kahe ettepaneku võrdlevat analüüsi käsitleva ettekandega esineb Milano ülikooli **professor Stefania BARIATTI** (10 min)

Arutelu (30 min)

16.30–17.30
IV ISTUNG

KOHALDATAVUS

Ettepanek annab osapooltele piiratud võimaluse kohtualluvuse ja kohaldatava õiguse valikuks. Siiski on oluline tagada, et ei esineks nimetatud valikuvõimaluse kuritarvitamist. Istungil keskendutakse võimalikele ettevaatusabinõudele, mida võiks kasutusele võtta, et kaitsta „nõrgemaid osapooli" kuritarvitamise eest.

Lahutusasju käsitlev ettepanek on tihedalt seotud ülalpidamiskohustuste alase ettepanekuga. Seega tehakse selle istungi lõpus lühike, mõlemat ettepanekut võrdlev analüüs.

Ettekandega, milles käsitatakse võimalusi, ***kuidas tagada mõlema osapoole täielik teadlikkus kohaldatava õiguse ja pädeva kohtu valiku tagajärgedest***, esineb Molengraaffi Eraõiguse Instituudi Euroopa Perekonnaõiguse Uuringute Utrechti Keskuse (UCERF) **professor Katharina BOELE-WOELKI**

Ettekandega, milles käsitletakse ***avaliku korra klausli roll seoses abielulahutuse ja lahuseluga seotud menetlustega***, esineb Bologna ülikooli õppejõud **Matteo BONINI BARALDI** (10 min)

Abielulahutuse mõju teistele õigusvaldkondadele käsitleva ettekandega esineb Milano ülikooli **professor Stefania BARIATTI** (10 min)

Arutelu (30 min)

17.30–18.30
V ISTUNG

ÕIGUSALANE KOOLITUS

Sellel istungil tegeldakse küsimustega, kuidas tõsta inimeste (õigustöötajad, kohtunikud) teadlikkust nende õiguste kohta, et muuta õiguslikud vahendid veelgi tõhusamaks. Kas Euroopa õigusalase koolituse võrgustik suudab seda rolli täita, kuna nemad on peamised koolitusvõimaluste pakkujad ELi õigustöötajatele?

Ettekandega esineb **Euroopa õigusalase koolituse võrgustiku koolitajate ja koolitusasutuste vaheliste vahetuste koordinaator Benedetta VERMIGLIO** (10 min)

Arutelu (30 min)

Raportööride järeldused (20 min)

ANNEX

PRACTICAL GUIDELINES FOR THE DEBATE

The floor will be given to Members in the order in which requests are received. Speakers wishing to supplement their speeches may do so in writing by submitting documents (preferably in English or French) in advance to the secretariat (email: ip-libe@europarl.europa.eu).These documents will be circulated during the meeting.

IMPORTANT NOTICE FOR THOSE WISHING TO ATTEND THE HEARING

This seminar is open to the public. However, for security reasons, participants who do not have a European Parliament access badge must obtain a pass in advance. Those wishing to obtain such a pass should contact the seminar secretariat (ip-libe@europarl.europa.eu) by 6 September. It is essential to provide us with your full name, address and date of birth. Without this information, the Security Service will not provide entry passes.

Simultaneous interpretation will be available in the following languages : EN, FR, DE, IT, NL, ES, HU, EL, PT, RO, SV, PL

Seminar Secretariat	Telephone	Address	E-mail address
LIBE **Agita SERZANE** ***Administrator (divorce and legal separation)***	**+32.2.283.23.81**	European Parliament Rue Wiertz 60 - RMD 1J044 B-1047 Brussels	**ip-libe@europarl.europa.eu**
Anita BULTENA ***Administrator (maintenance obligations)***	**+32.2.284.25.32**	European Parliament Rue Wiertz 60 -RMD 01J024 B-1047 Brussels	
JURI **Robert BRAY** ***Administrator (maintenance obligations)***	**+32.2.284.63.37**	European Parliament Rue Wiertz 60 -RMD 02J034 B-1047 Brussels	**ip-juri@europarl.europa.eu**
Andrea SCRIMALI ***Administrator (divorce and legal separation)***	**+32.2.284.43.66**	European Parliament Rue Wiertz 60 -RMD 02J014 B-1047 Brussels	
Ryszard DE GROOT *Assistant LIBE*	**+32.2.284.07.95**	European Parliament Rue Wiertz 60 -RMD 1J036 1047 Brussels	**ip-libe@europarl.europa.eu**
Anne DE CONINCK *Assistant LIBE*	**+32.2.284.21.79**	European Parliament Rue Wiertz 60 -RMD 1J026 1047 Brussels	
Najat MOUSSAOUI *Assistant JURI*	**+32.2.284.06.69**	European Parliament Rue Wiertz 60 -RMD 2J022 1047 Brussels	**ip-juri@europarl.europa.eu**
Barbara ASSI *Assistant JURI*	**+32.2.284.09.96**	European Parliament Rue Wiertz 60 -RMD 2J038 1047 Brussels	